

Till: Justitieombudsmannen
Box 16327
103 26 Stockholm

Skänninge 2015-03-18

Anmälan mot Kriminalvården, anstalten Skänninge

Undertecknad hemställer om att JO utreder nedan punkter och i förekommande fall vidtar lämpliga åtgärder.

1. Vid anstalten Skänninge finns ingen frisör och det är inte heller något som man anser behöver tillhandahållas. Rimligen bör tillgång till frisör vara en rättighet och en del av upprätthållandet av en god hygien.
2. Permissionsbeslut daterat 2015-02-17 saknar besvärshänvisning (se bilaga 1)
3. Många vakter döljer sina namnbrickor under larmdosorna när de bär den så kallade NATO-tröjan. När jag påpekat detta så har jag fått till svar att de inte behöver ha namnbricken fullt synlig.
4. Jag genomförde en permission 2015-01-28. Ett beslut hade fattats om att jag skulle få ha kontanter med mig ut på permissionen, men när jag och vakterna befann oss i Motala upptäcktes att personal inte fått pengarna med sig, vilket skapade problem för genomförandet av permissionen. Till sist ordnades så att en annan vakt från anstalten körde till Motala och mötte upp oss med pengarna ifråga. Även om det löste sig, så medförde misstaget förseningar. Att personal missat att få med pengar ut kan inte anses acceptabelt.
5. Jag begärde 2015-02-23 ut en allmän handling, föreskriften KVAF 2007:2. Dagen efter fattades beslut om att jag skulle få beslut om att jag skulle få en kopia på begärt dokument (ärende 15/2471). Men det dröjde till 2015-02-27 innan jag delgavs beslutet och erhöll en kopia på föreskriften. Tre dagar mellan beslut och delgivning är för lång tid, i synnerhet när det gäller en allmän handling som ska lämnas ut enligt offentlighetsprincipen.
6. Jag begärde 2015-02-18 ut en allmän handling enligt offentlighetsprincipen. Det gällde att jag önskade en kopia av kriminalvårdare Jonas Gälensjös skriftliga delegation som ger honom bemyndigande att besluta om avskildhet. I egenskap av journalist hade jag erhållit källskyddad information om att han fattade beslut om placering av intagna i avskildhet trots att han saknade delegation för detta – en uppgift som jag ville kontrollera. I skrivande stund har jag fortfarande inte fått beslut i ärendet. En begäran om att få ta del av en allmän handling enligt offentlighetsprincipen ska handläggas omdelebart, något jag även påpekade i min hemställan. Enligt information som erhållits så anser man på Skänningeanstalten inte att en begäran om att få ut en allmän handling måste handläggas direkt, något som ovan exempel bevisar. Jag som intagen har samma rätt att få en begäran om allmän handling behandlad omedelbart som en fri person. JO ombeds att utreda:
 - a) den extremt långa handläggningstiden;
 - b) huruvida Jonas Gälensjö har delegation att fatta avskildhetsbeslut;
 - c) från vilket datum en sådan delegation i så fall gäller; samt
 - d) varför anstalten Skänninge inte följer den rättsliga regleringen avseende att en begäran om allmän handling ska behandlas omedelbart.
7. Jag och andra intagna på avdelning FV2 låstes 2015-01-13 in i våra celler från 17:45 till 18:12 då en ambulans skulle hämta en sjuk fånge. Inget avskildhetsbeslut fattades för mig eller de andra,

trots att så skulle ha skett.

8. Det händer ofta att beslut delges 2-5 dagar efter att det fattats, se exempelvis beslut 2015-02-24, ärende 15/2471 (delgavs 2015-02-27); permissionsbeslut fattat 2015-01-23 (delgavs 2015-01-27); samt beslut 2015-02-25, ärende 15/2625 (delgavs 2015-02-27). Dessa är bara några få exempel som gäller mig, men även många andra intagna har drabbats. Vanligtvis ska ett beslut delges senast dagen efter det är fattat, något som inte görs på anstalten Skänninge.

9. I beslut daterat 2015-02-25, ärende 15/2625, omhändertogs tre försändelser som inkommit via post till mig. Anledningen till omhändertagandet var att innehållet i de tre breven ansågs vara av sådan karaktär att de kunde äventyra ordningen och säkerheten i anstalten. Problemet är att beslutsfattaren, kriminalvårdsinspektör Hans Filipsson, inte gjorde en individuell bedömning av varje dokument var för sig (de tre breven innehöll omkring 20 A4-sidor text med högst varierande innehåll). Istället valde Filipsson att klumpa ihop de tre försändelsernas innehåll i ett enda beslut utan att på något sätt förklara hur de individuella dokumenten, var för sig eller tillsammans, kunde äventyra ordningen och säkerheten i anstalt. Jag vet att JO inte prövar sakfrågan i enskilda beslut, vilket inte heller begärs. Det jag hemställer om är att en utredning görs av huruvida nämnda kriminalvårdsinspektör har uppfyllt sin lagstadgade motiveringsplikt vid fattandet av detta beslut. JO har i tidigare beslut fastställt att man av ett beslut ska kunna utläsa varför ett visst ställningstagande har gjorts. I detta fall hänvisas enbart till en allmän säkerhetsrisk. Vidare har Hans Filipsson gjort det lätt för sig genom att inte göra en individuell bedömning av varje enskilt dokument. Han är skyldig att förklara varför ett visst paper utgör en säkerhetsrisk. Detta sätt att fatta beslut på är något som kriminalvårdsinspektör Hans Filipsson gör på regelbunden basis, alltså att han klumpar ihop många dokument i ett beslut utan att göra en individuell bedömning. Ytterligare exempel på detta följer i nästkommande punkt.

10. I beslut daterat 2015-02-06, ärende 15/444, nekades jag innehav av tre pärmar samt en platsmapp, med hänsyn till innehållet. Ena pärmen innehåller vissa juridiska dokument, de andra två innehåller enbart material som har med mitt författande och journalistiska verksamhet att göra. Platsmappen innehåller alla personliga dokument och beslut som har med mig själv att göra. Beslutsfattare Filipsson har antagligen bara bläddrat i den juridiska pärmen och därefter avslagit innehav för allt annat också. Därmed har Filipsson inte heller i detta fall följt sin lagstadgade plikt att göra individuella bedömningar. Gång på gång fattar han generella, allomfattande beslut utan att ha gått genom allt det material som beslutet gäller.

11. När brev kommer från olika rättsliga instanser händer det ofta att intagna tvingas öppna breven i åsyn av personal. Vid vägran av detta så får man inte brevet direkt. Jag bifogar två kopior på brev där en post-it-lapp har tejpats fast av brevgranskande tjänsteman (se bilaga 2 och 3).

12. På hus F, där jag är placerad, håller personal på posten – ibland i flera timmar – efter att den granskats, innan de delar ut den. Om exempelvis posten hämtats vid lunch så vägrar personal att dela ut den innan 16:30. Intagne Mikael Dehlin ringde via kommunikationsanläggningen efter personal 2015-03-03, varpå kriminalvårdare Christer Johansson svarade. Dehlin frågade om posten kommit än och fick till respons att posten alltid delas ut tidigast 16:30. Då säger Dehlin att posten delades ut vid lunchtid häromdagen. Vårdare Johansson svarar att han gärna vill veta vilken vårdare som gjorde det, eftersom post inte ska delas ut förrän 16:30. Samma dag frågade jag kriminalvårdare Nina Hansson om vad som gäller och hon bekräftade att posten inte delas ut förrän 16:30, även om den hämtas till huset mycket tidigare än så. Även kriminalvårdare Bengt Oxelgren bekräftade detta i samtal 2015-03-09. Detta strider mot den rättsliga regleringen. Post ska vidarebefordras till intagna utan onödigt dröjsmål. Att färdiggranskad post ligger i vaktkuren på avdelningen från 12:00 till 16:30 utan att delas ut, enbart på grund av att personal tycker att den ska delas ut vid en viss tid, strider mot 7 kap. 23 § KFS 2011;1, FARK fängelse, vari det bland annat

framgår att: ”Efter granskningen ska försändelse lämnas ut till den intagne så snart som möjligt”.

13. I motsats till samtliga andra anstalter där jag har varit placerad – Kumla, Hall, Tidaholm och Kirseberg – så tillhandahåller anstalten Skänninge inte C6-kuvert och linjerade skrivpapper till de intagna. Någon förklaring till varför det är så har jag inte fått från personal, trots mina efterforskningar. Brevskrivande är den viktigaste kommunikationskanal som intagna har, i synnerhet när det gäller kommunikation med anhöriga som man inte har telefon- och/eller besökstillstånd till. Det är besynnerligt att andra anstalter, som en del av myndighetens serviceskyldighet, tillhandahåller C6-kuvert och skrivpapper, medan Skänninge vägrar.

14. Jag hade besök 2015-02-18, men fick aldrig någon information om att anhöriga bokat besök. Det var ren tur att jag dagen innan besöket ringde personen ifråga och då fick veta att besök var inbokat. Efter att ha frågat personal om rutinerna fick jag reda på att de går in i datorn varje morgon och ser om någon har besök just den dagen, men i mitt fall hade de missat att göra det. Jag frågade om de inte kontrollerade andra dagar längre fram i veckan, men det ansåg de sig inte behöva göra. Intagna får alltså som tidigast reda på ett förestående besök samma dag som det ska ske. Då en av besökstiderna börjar 08:00, och uppläsning sker 07:00, innebär det att man har som mest en timme på sig. Ofta görs inte en kontroll i datorn direkt, eftersom medicin ska delas ut och personalen ska genomföra sitt morgonmöte. Rimligtvis bör man som intagen få information om besök senast dagen innan det ska ske. Eftersom besöksinformation finns i datorsystemet så vore det ingen komplicerad sak att utforma en rutin där morgondagens besöksbokningar kontrolleras av personal, varpå man sedan meddelar de intagna som har besök inbokade. På exempelvis anstalten Tidaholm får intagna skriftlig information om kommande besök på eftermiddagen *samma dag* som besöksbokning har skett, även om besöket ligger flera dagar fram i tiden.

15. När pengar inkommer från anhöriga så omhändertas dessa enligt beslut, men på Skänninge baseras beslutet på ett felaktigt lagrum. Som det kan utläsas av bilaga 4, så sker omhändertagandet enligt 83 § 5 st KvaL, en lag som upphörde att gälla för flera år sedan. Jag påtalade felet redan i januari, bland annat visade jag relevanta lagrum för min kontaktperson Claes Sandén, men ändå har man från anstaltens sida valt att inte ändra beslutsmallen. Alla omhändertaganden som skett är således ogiltiga.

16. Jag fick in pengar 2015-01-02, men beslut om omhändertagande dröjde till 2015-01-13. Innan jag delgavs beslutet hade jag ingen aning om att pengar inkommit. Knappt två veckors handläggningstid är alldeles för långt för ett rutinärende av detta slag.

17. Intagne 14-292 bevistade en permission med två vakter 2015-02-09. Enligt permissionsbeslutet skulle han bland annat hämta sitt ID-kort hos Skatteverket. Hos Skatteverket var medföljande personal tvungna att intyga den intagnes identitet, men ingen av dem hade sitt tjänste-ID med sig. Den intagne kunde således inte hämta ut sitt ID-kort. Att vakter på en permission inte har tjänste-ID med sig är högst anmärkningsvärt, i synnerhet eftersom syftet med permissionen var att hämta ut ID-kort till den intagne.

18. På avdelning FH2 skedde en incident 2015-01-29, varpå samtliga intagna placerade på denna avdelning rapporterades för misstänkt misskötsamhet. Enligt personal på hus F är det standardförfarande att rapportera samtliga intagna då en incident sker på avdelningen. Detta förfarande bör anses lagstridigt. I alla situationer ska en individuell bedömning göras, och att samtliga intagna på en avdelning rapporteras vid alla typer av incidenter kan inte anses korrekt eller proportionerligt.

19. Intagna har rätt att själva kunna reglera ljusflödet in i sina celler. Fånge 15-12 Sommansson ankom till avdelning FH2 i slutet av januari och placerades i cell 12. Där saknades en gardin, vilket

han påpekade. Personal sa att de skulle ordna det, men ett par månader senare har inget hänt – trots att Sommansson vid upprepade tillfällen upprepat sin begäran att få en gardin. Den intagnes rätt att själv kunna reglera ljusflödet har i detta fall åsidosatts.

20. Anstalten Skänninge har utan direkt stöd i lag infört ett generellt förbud mot att intagna beviljas telefontillstånd till företag, stiftelser, myndigheter, behandlingshem, med flera (se bilaga 5). Denna typ av generella förbud kräver direkt stöd i lag (jfr. RÅ 2010 ref 9). Intagna har alltid rätt till en individuell bedömning, att enbart avslå en ansökan för att telefonnumret exempelvis går till ett företag är således lagstridigt.

21. Intagne Mikael Dehling lämnade vid sin ankomst till avdelning FV2 in en hemställen där han begärde att få studera. Han fick muntligt besked om att han inte skulle få påbörja några studier. Dehlin bad då om skriftligt beslut, men nekades detta av kriminalvårdsinspektör Hans Filipsson. Därför kunde Dehlin inte överklaga beslutet om att han inte tilläts att studera. En intagen har rätt att överklaga beslut som går denne emot, en rättighet som Filipsson genom sitt agerande nekade Dehlin.

22. Intagne Mikael Dehlin nekades att åka till en nära anhörigs begravning som skedde i slutet av januari. Skälet till avslaget var att kriminalvårdsinspektör Hans Filipsson inte ansåg att det gällde en nära anhörig. Jag ber inte JO att utreda sakfrågan i detta beslut, utan om att utreda sättet som Filipsson kom fram till beslutet på. Det gjordes aldrig någon utredning över Dehlings relation till den avlidne. Huruvida en viss person ska anses utgöra närstående eller ej, är något som ska baseras på en individuell bedömning. I detta fall har Filipsson dragit egna slutsatser utan att ha utrett relationen närmare.

23. Intagne Mikael Dehlin fick in en samtyckesblankett till en anhörig 2015-01-15 (se bilaga 6). Observera ordet ”samtycke” som brevgranskande tjänsteman skrivit för att visa på att en samtyckesblankett tagits ut. Samtycket registrerades dock aldrig registrerades i datasystemet enligt gällande rutin, istället slarvades den bort. Dehlin bad vid upprepade tillfällen, bland annat sin kontaktperson Jonas Gälensjö, att kontrollera vad som hände med samtyckesblanketten. Först 2015-03-11 kom personal fram till att blanketten hade slarvats bort. Dehlin bad då om bidrag för att skicka en ny samtyckesblankett till den anhöriga. Svaret han fick från klienthandläggare Kjell Palviainen var att det inte är bevisat att någon samtyckesblankett har inkommit eller slarvats bort. Dehlin efterfrågade ett överklagningsbart beslut på att anstalten inte tänkte betala portot, men nekades detta. JO ombeds utreda den bortslarvade blanketten, varför det tog två månader för att komma fram till att den bortkommit, samt utreda klienthandläggare Paliainens vägran att utge bidrag och ett överklagningsbart beslut.

24. På ett permissionskollegium 2015-03-11 beslutades att intagne Mikael Dehlin i framtiden skulle tvingas ta antialkoholmedel i samband med permissioner på egen hand. Han begärde att få ett skriftligt beslut på detta i syfte att kunna överklaga, men nekades det. Dehlins rätt att överklaga beslut har således åsidosatts.

25. Intagne 15-12 Sommansson rapporterades för arbetsvägran 2015-03-07 (datum för rapporten), av kriminalvårdare Christer Johansson. Samma dag skulle ett förhör hållas med den intagne angående den rapporterade misskötsamheten. I detta förhör var Christer Johansson förhørsledare. Att den vakt som skrivit rapporten även är den som håller i utredningen och då agerar förhørsledare bör anses olämpligt och även anses vara en jävsituation. Genom att den rapportskrivande kriminalvården även var den som höll i utredningen så kan utredningens objektivitet ifrågasättas.

26. I det förhör som omnämns i föregående punkt sa förhørsledaren Christer Johansson bland annat följande: ”Det är kvinpen som sjukskriver, inte sjukvården eller vi” (se bilaga 7). Detta uttalande

